

О Б Щ И Н А Ш У М Е Н

9700 гр. Шумен, бул. "Славянки" № 17, тел./факс: 054/800400

e-mail: mayor@shumen.bg, <http://www.shumen.bg>

ISO 9001 ISO 14001 OHSAS 18001

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

ЗА ДЕЙНОСТТА НА ОБЩЕСТВЕНИЯ ПОСРЕДНИК НА

ОБЩИНА ШУМЕН - 2018 г.

УВОДНИ ДУМИ

Настоящият доклад за общото състояние на диалога между властта и гражданите през 2018 г. в Шумен започва с едно припомняне. Точно преди година, базирайки се на данните от национално проучване на социологическата агенция „Алфа рисърч“, подчертахме чувствителната промяна в нагласата на гражданите към по-сериозни изисквания за подобряване на жизнената среда. Социолозите отбелязаха, че това е ясна тенденция, особено значима за жителите на по-големите градове. Настоящият анализ на гражданския диалог с властта в Шумен представлява фактологично потвърждение на тази теза. Можем да заключим, че основните обществени дискусии бяха свързани не толкова с количеството и качеството на предлаганите публични административни услуги, колкото с глобални или регионални проблеми на жизнената среда. Наред с основния проблем, свързан с качеството на питейната вода, в края на тази година Шумен зае водещо място в страната и с лошото качество на въздуха, причинено основно от битовото отопление през зимния сезон. Общественото внимание бе приковано в шумен дебат за бъдещото развитие на зелената система и градското озеленяване. Гражданите напомниха за проблемното използване на Градската градина заради настанилата се там концентрирана популация птици от вида посевна врана. В началото на предизборна за местните власти година считам, че данните в настоящия документ следва да бъдат на вниманието на политическите сили, които се готвят да поемат отговорността, и на избирателите, които имат желание да направят информиран избор.

СТАТИСТИКА

Настоящият годишен отчет е изготвен на база на постъпилите при Обществения посредник на Община Шумен жалби и сигнали на гражданите и техните организации. На основание чл. 27 от Правилника за организацията и дейността на Обществения посредник на територията на Община Шумен отчетът се представя на вниманието на Общинския съвет в срок до последното редовно заседание за съответната година. Отчетът се представя и пред средствата за масово осведомяване на разположение на гражданите и техните организации. Настоящият документ следва да се разгледа от Общинския съвет в срок до второто редовно заседание през 2019 година. В този срок Кметът на Община Шумен също внася становище относно данните и изводите, съдържащи се в годишния отчет на Обществения посредник. При несъгласие със съдържащите се в отчета данни и изводи, Общинският съвет отправя препоръки за подобряване на дейността на Обществения посредник.

Дейността в цифри:

Заведени жалби – 136

Образувани проверки – 65

Решени случаи чрез взаимодействие с администрацията – 37

Становища с предложения и препоръки – 5

Жалби в процес на разглеждане – 0

Обобщените статистически данни разкриват традиционни проблеми пред гражданите на Шумен и същевременно показват развитието на някои нови тенденции. Продължават споровете между гражданите в режима на етажната собственост или опазването на имотни граници, както и настояването решенията в тази връзка да дойдат чрез общинската администрация. Регистърът показва общо 11 жалби от този вид. Въпреки същественото намаление на жалбите от така наречения потребителски характер през отчетния период институцията е била ангажирана в спорове с „Енерго-Про“ АД /4 случая/, „Водоснабдяване и канализация“ /1 случай/ и мобилните оператори /6 случая/. В сравними рамки с предходни периоди е и работата по жалби на гражданите, свързани с отношенията на местните

поделения на централната администрация. Данните посочват казуси, свързани със социалното подпомагане /6 случая/, териториалното поделение на НОИ /2 случая/ и на НАП /3 случая/. Като нова тенденция в типа жалби следва да се отбележи ръстът на тези, свързани с трудовите правоотношения. Съвместно с Инспекцията по труда Общественият посредник е бил ангажиран с 5 случая на защита на правата и интересите на работник или служител по отношение на техните работодатели.

На база на обобщените статистически данни обаче, следва да се подчертае зачестилата необходимост Общественият посредник да съдейства в процеса на изпълнителното производство. Институцията е ангажирана по общо 10 различни казуса, свързани с работата на частните съдебни изпълнители. Дейността ни по тях показва наличието на определени нормативни празнини в хода на изпълнителното производство, които създават затруднения не само на длъжника или кредитора, но и на самите частни съдебни изпълнители. Въпреки че този тип казуси излизат извън тесните правомощия на Обществения посредник, можем да заключим, че опитите ни за съдействие се възприемат с разбиране от участниците в изпълнителното производство.

РАБОТА ПО ИНДИВИДУАЛНИ ЖАЛБИ И СИГНАЛИ

По традиция с годишния отчет Общественият посредник се стреми да представи на обществеността и Общинския съвет анализ на определени административни практики и провеждани секторни политики. Анализът се базира на постъпилите индивидуални жалби и сигнали на гражданите и постъпилата информация, вследствие на извършените от мен проверки.

Случаят „Ненчев“

На 05.11.2018 г. при Обществения посредник на Община Шумен бе подадена жалба с Рег. индекс № 96-00-718 относно липсата на отговор от страна на общинската администрация във връзка с писмено запитване за необходимостта от продължаващо благоустрояване на ул. „Първи май“ в кв. „Дивдядово“. В жалбата се посочват обстоятелства, че през годината общинската администрация е извършила строителни мероприятия по въпросната улица, които не са стигнали до последните адреси. Жалбоподателят иска информация дали благоустрояването ще продължи и

изказва опасения, че ако това не се случи, има допълнителни опасности за компрометиране на канализационните шахти. По случая е образувана проверка, която разкри, че по сигнала не е работено в срок от около три месеца. Вследствие на това директорът на дирекция „Устройство на територията“ Валентина Йорданова спешно организира комисия от експерти и посети въпросния обект. Според докладваните резултати е установено, че посочените от жалбоподателя факти и обстоятелства са основателни и през следващата година благоустрояването на ул. „Първи май“ в кв. „Дивдядово“ следва да продължи.

Случаят „Ненчев“ е достатъчно илюстративен за това, че продължава практиката да се трупат сигнали и жалби, които не се обработват в срок. Това води до основателно недоволство от страна на гражданите и подхранва разбирането за липса на административно обслужване. В случая, все пак следва да се подчертае и инициативността на директора на дирекцията, което доведе до успешно решаване на казуса, посочен от Обществения посредник, в ефективно взаимодействие с администрацията.

Случаят „Радославова“

На 23.10.2018 г. при Обществения посредник на Община Шумен бе подадена жалба с Рег. индекс № 96-00-710 относно липсата на отговор от страна на общинска администрация на отправена молба за премахване на дърво от вида липа, част от общинската зелена система. Жалбоподателката твърди, че дървото вече е станало твърде голямо и се намира в непосредствена близост до къщата ѝ. По случая бе образувана проверка, която първоначално установи, че назначената комисия от експерти на общината не е уважила молбата на гражданката. Част от мотивите на комисията очевидно са били свързани не със състоянието на самото дърво, а по-скоро с местонахождението му, което създава обективни затруднения за неговото премахване. Все пак комисията извърши повторен оглед на ситуацията и опасното дърво влезе в списъка за премахване от страна на общинското предприятие. Със съдействието на жалбоподателката се създаде необходимата организация на улицата и дървото беше премахнато. Целият случай се развива в период по-дълъг от половин година.

Случаят „Радославова“ е един от десетките, свързани с по-голямата тема за задълбочаващите се проблеми с липсата на цялостна програма за

поддържане на зелената система на града. Той е част и от развилата се през лятото на 2018 г. обществена дискусия относно настояването на групи граждани да не се премахват дървета от градската зелена система, която е по-подробно разгледана в глава „Въздействие върху правната среда“ на настоящия отчет. Липсата на цялостна визия за поддръжката и развитието на зелената система често поставя общинските експерти и работниците от общинското предприятие в ситуацията на заложници, които не могат да решат подобни конкретни казуси. Затова препоръчвам на Общинския съвет да влезе в правомощията си по Наредбата за изграждане и опазване на зелената система и да обсъди създаването и финансирането на целева програма за модернизиране на градското озеленяване. Подобна регулация следва да се обвърже и с мерките за подобряване на качеството на въздуха и намаляването на запрашеността с фини прахови частици.

Случаят „Йовова“

На 16.10.2018 г. при Обществения посредник на Община Шумен бе подадена жалба с Рег. индекс № 96-00-709 относно отказ от страна на фирма, предоставяща мобилна телефония и телевизия, да прекрати изтекъл потребителски договор. Жалбоподателката сочи факта, че още преди година е опитала да замени оператора на ползваните услуги, но ѝ е разяснено, че доброволно се е обвързала с двугодишен договор. Клиентът продължава да заплаща вноските си по този договор, въпреки решението си да се присъедини към конкурентен оператор. След изчерпването на срока на договора жената получава отказ за неговото прекратяване. От фирмата настояват за заплащането на допълнителна глоба поради разминаването на серийните номера върху предоставеното цифрово устройство и върху съпровождащата го кутия. По случая е образувана проверка, която констатира, че става дума за вътрешни правила за финансова дисциплина в компанията, които нямат нищо общо с противоправно поведение от страна на потребителя. Тези аргументи бяха изложени в писмен вид до централата на компанията, която в срок от три дни преразгледа случая и взе решение да прекрати въпросния договор.

Случаят „Йовова“ е илюстративен за отдавна констатирани потребителски проблеми пред българските граждани в сектора на предоставяните им услуги за мобилна телефония и телевизия. Все пак трябва да отчетем

известна промяна в отношението на търговците в сектора и готовност да приемат посредничеството на институцията на омбудсмана. Факт, който се ползва с допълнителни доказателства, идващи от общия регистър, и свързан с извода за явно намаление на жалбите от подобен характер в сравнение с периода 2013 г. - 2015 г.

В заключение на анализа, предизвикан от индивидуалните жалби и сигнали на гражданите, бих искал отново да препоръчам на администрацията и Общинския съвет да подложи на дебат една административна практика, която се задълбочи през отчетната комисия. Очевидно е, че е налице затягане на административната дисциплина и по-ефективна работа на инспекторите, налагащи общински глоби за различни нарушения на действащите наредби на територията на Община Шумен. Според мен продължават да възникват проблеми, предизвикани от приетите финансови санкции в размер от 50 лв. или 100 лв. и нормативната възможност за събирането на подобни задължения по реда на частното съдебно изпълнително производство. Тезата на Обществения посредник не би следвало да се възприема като неоправдано облекчаване на положението на „длъжника“, а по-скоро като призив за баланс, гарантиращ справедливостта на наложената санкция и обосноваването на разхода за нейното събиране. Считам за необходимо тази практика да бъде разгледана с участието на администрацията и ресорните постоянни комисии в Общинския съвет. Отново припомням, че след отпадането на задължението за администрацията да извършва покана за доброволно изпълнение преди да се пристъпи към принудителното събиране на дълга, в действащата редакция на чл.182, ал.2 от ДОПК пред органа, установил вземането, остава правната възможност да уведоми длъжника **„писмено, по телефона, с посещение на място, с електронно съобщение на посочен от него електронен адрес и/или по друг подходящ начин“**. Считам, че възползвайки се от тази процедура /по разясняване пред длъжника на възможните последици в случай, че не изпълни задължението си да плати доброволно установеното публично задължение/ администрацията на Община Шумен ще гарантира справедливото налагане на санкции за по-маломерните административни нарушения и ще спести от таксите за извършването на следващите действия по изпълнителното производство.

ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ПРАВНАТА СРЕДА

Институцията на Обществения посредник на Община Шумен счита за свой основен приоритет внимателното укрепване на правната среда – като единствена възможна платформа за провеждането на нормален публичен разговор между институциите и гражданите в правовата държава. Грижата за правната среда не се изразява само и единствено в систематични усилия за подобряване на нормативната база. В основата на демократичната държава стои възможността да се провежда публичен дебат, който да има способността да доведе до решение, приемливо за по-голямата част от обществото. През отчетния период институцията на Обществения посредник на няколко пъти бе изправена пред предизвикателството да подsigури нормалното провеждане на обществена дискусия.

Във връзка с основния приоритет пред местната власт – качеството и цената на услугите, предлагани от „Водоснабдяване и канализация-Шумен“ ООД, Общественият посредник възрази срещу поредното предложение на КЕВР за покачване на цената на водата. В писмена позиция до комисията отбелязах, че макар и юридически издържано, предложението, което е мотивирано единствено с одобрената цена от бизнес плана за следващата година, на базата на актуална информация за инфлацията, изглежда крайно необосновано за потребителите на услугата в Област Шумен. Проблемът с качеството на предоставяната питейна вода за потребителите от областта е с над 30-годишна история. Той беше поставен особено остро от гражданството в периода 2013 г. - 2014 г. Вследствие на гражданската активност и отговорите на различни институции стана ясно, че захранването на водопроводната мрежа с вода от язовир „Тича“ практически означава, че жителите на общините Шумен, Велики Преслав и Търговище всъщност получават като питейна вода такава, предназначена за поливни нужди. Констатира се липса на санитарно-охранителна зона в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 16.10.2000 г. Този факт се съдържаеше в официалните отговори на Басейнова дирекция към Министерството на околната среда и водите и Държавната комисия за енергийно и водно регулиране. С признаването на това обстоятелство регулаторът излезе с указание, задължаващо „Водоснабдяване и канализация – Шумен“ ООД да предприеме спешни мерки за учредяването

на СОЗ на яз. „Тича”. След много перипетии учредяването на зоната се оказва изискване, невъзможно за изпълнение и до днес. В допълнение на широката общественост бе обяснено, че за трайното решаване на въпроса с качеството на питейната вода следва да се извърши и подмяна на водопровода от язовира до града, както и изграждане на пречиствателна станция за питейна вода. През последните години ръководството на Община Шумен и Министерството на регионалното развитие и благоустройството предприеха стъпки по ускореното проектиране и финансиране на изграждането на пречиствателна станция, но до днес и това мероприятие не е доведено докрай. В резултат на възникналата обществена дискусия през 2014 г. ДКЕВР все пак назначи проверка на предоставяните от „Водоснабдяване и канализация – Шумен“ ООД услуги. Проверката следваше да даде и отговор и на въпроса за възможността за намаляване на цената на водата поради нейното лошо качество и факта, че става дума за такава, предназначена за поливни нужди. Официалният отговор естествено не беше приет от потребителите, като в тази част го цитирам дословно: **„По отношение на цената на услугата „доставяне на вода на потребителите” следва да отбележим, че в одобрената цена са включени разходи, които В и К операторът не може да спре да извършва, включително разходи за електроенергия, за обеззаразяване и други, респективно да има основание за намаляване на крайната цена. Нещо повече – увеличаването на мътността на суровата вода довежда до увеличаване на разходите за обеззаразяване, доколкото операторът следва да влага по-големи количества от използваните реагенти. Следователно ДКЕВР няма нормативно основание да редуцира цената на тази услуга”**. През 2017 г. след сериозни обсъждания в Общински съвет – Шумен, и на фона на всичко казано дотук, бе одобрен бизнес план за развитие на дейността на „Водоснабдяване и канализация - Шумен” ООД за периода 2017-2021 г. В него се включват и цените на услугите за 2017 г. Това доведе до значително поскъпване на некачествената услуга за потребителите от Област Шумен с неубедителното обещание за необходимост от инвестиции и съучастие от страна на гражданите. Към края на 2018 година липсва сериозна информация за изпълнението на инвестиционната програма на дружеството. В дневния ред на декемврийското заседание на Общински съвет – Шумен дори бе включена точка, изискваща уточняване на цялостното икономическо състояние на „Водоснабдяване и канализация –

Шумен“ ООД. Поради тази фактическа обстановка, и липса на цялостна визия за случващото се в сектора на територията на Област Шумен, разглеждането на поредното предложение за повишаване на цените на водоснабдителните услуги, мотивирано с инфлацията за съответния период, изглеждаше крайно необосновано. Затова Общественият посредник препоръча на КЕВР да насочи усилията си към проверка на изпълнението на приетия бизнес план и след анализ на случващото се, да прецени дали е наложително да се прилага и инфлационната клауза, която ще доведе до допълнително затруднение на потребителите, без ефективни мерки за повишаване на качеството на услугата.

Воден от ангажимента си за поддържане на публичния диалог се включих и в дискусиите относно законосъобразността или целесъобразността на предприетите от общинската администрация мероприятия по премахването и окастрянето на короните на дървета, елементи от зелената система на територията на гр. Шумен. Конкретното становище на институцията по тази тема бе предизвикано и в отговор на настоятелни жалби и сигнали на граждани, постъпили в регистъра на Обществения посредник на 16.06.2018 г. По-конкретно – преписки с регистрационни индекси: № 96-00-668, № 96-00-669, № 96-00-670, № 96-00-671, № 96-00-672, № 96-00-673, № 96-00-674 и № 96-00-675. В получените сигнали и жалби на гражданите се изказваше силно притеснение от „поголовна сеч“ на „зdravi и силни дървета“ в кв. „Тракия“ и по ул. „Съединение“ в района на „Сити център“. Според жалбоподателите в много от случаите се говори за липови дървета, пораствали в период от 50 г., чието премахване превръща града в „пустиня“. Настояваше се за проверка на нормативните основания и евентуалното им противоречие със закона. Освен това се изискваше и проверка и на евентуални факти, сочещи за връзка между изсичането на дърветата и наличието на „лични интереси и личен/роднински бизнес“. Събраните в хода на проверката данни описаха следната фактическа обстановка на поставения проблем. Голяма част от съществуващата едроразмерна декоративна растителност в Шумен е над 40-50-годишна. През последното десетилетие в офиса на Обществения посредник са постъпвали десетки жалби от граждани с настояване за премахване на големи дървета поради съществуваща опасност да разрушат основите на сградите, да нанесат щети на съществуваща инфраструктура и не на последно място – на основание обосноващите притеснения от

възможността да бъде застрашена сигурността на гражданите. След внимателна преценка на ситуацията констатирах необходимостта от по-активни мероприятия от страна на общинската администрация по отношение на поддържането на зелената система в града и на 30.10.2013 г. препоръчах целево отпускане на 40 000 лв. от бюджета за премахването на 187 бр. опасни дървета. Тогавашното общинско ръководство не възприе отправените от мен препоръки. Зимната обстановка през 2015 г. - 2016 г. доведе до падането на множество дървета и клони в града, което донесе значителни материални щети и предизвика основателните критики на гражданите. В тази ситуация новоизбраният Кмет на Община Шумен г-н Любомир Христов обяви намеренията на ръководения от него екип за по-активни действия по поддръжката на зелената система и премахването на кабелите от уличните стълбове. През пролетта на 2016 г. започна планово прочистване на короните на дърветата в Градската градина, което предизвика нови жалби до Обществения посредник, подлагащи под съмнение екологичната пригодност на предприетите действия. Въпросите бяха поставени пред общинското ръководство, което отговори официално на пресконференция, проведена на 07.04.2016 г. Експертите по озеленяване разясниха, че подкастриането на короните на старите дървета води до тяхното подмладяване и оформяне. Състоянието на тези дървета днес, две години по-късно, е ясно доказателство за правотата на предприетия подход. Последната дискусия през лятото на отчетната година бе свързана с притеснението на множество граждани от предприетите действия по премахването на дървета в кв. „Тракия“ и по ул. „Съединение“ в района на „Сити център“. Проверката ни показва, че това се налага във връзка с по-голямата тема, целяща подобряването на градската среда, свързана с разширяване и рехабилитация на тротоарни настилки. Конкретните проекти предвиждат извършването на допълнително компенсаторно озеленяване с други дървесни видове в посочените райони. От правна гледна точка, събраните в хода на проверката данни сочеха следното състояние на въпроса. Казусът попада в приложното поле на приетата през 2008 г. от Общински съвет – Шумен Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Шумен. По силата на този нормативен акт компетентните органи, вземащи решения за опазването, поддържането и изграждането на озеленяването в общината, са Общинският съвет, Кметът и подчиненото му структурно звено в администрацията. В чл.43 от Наредбата са предписани изключенията, при

които следва да се пристъпи към премахване на съществуваща растителност. Това задължително следва да се извърши в случаите на изсъхнали и болни дървета, както и такива, които създават опасност за гражданите, сградите или инженерната инфраструктура. Дърветата следва да се премахват и в случаите на реконструкция на съществуващата растителност и зелени площи. Същото се извършва и при строителство на сгради, съоръжения, пътища и обекти на инженерната инфраструктура при доказана невъзможност за запазването им, след одобряване на инвестиционния проект. Проверката на Обществения посредник на Община Шумен показва, че за всяко от посочените във въпросните жалби и сигнали на гражданите дърво има съответното експертно становище и заповед от компетентния за това административен орган – Кмета на Община. Колкото до изискваната проверка на евентуални факти, сочещи за връзка между изсичането на дървета и наличието на „лични интереси и личен/роднински бизнес“, считам, че въпросът е извън професионалните умения и компетенции на Обществения посредник. По събраната в хода на проверката информация посочих единствено факта, че общинското предприятие, отговарящо за премахването на конкретните дървесни видове, е ангажирано с доставката на добитата дървесина до съответните социални и образователни структури с цел подпомагане на тяхната издръжка за отопление през зимните месеци.

В края на отчетната година институцията на Обществения посредник организира обществена дискусия и относно проблемите, предизвикани от популацията посевни врани, обитаваща Градската градина на Шумен. В дискусията се включиха орнитолози, представители на институции, общински съветници и Кметът на Община Шумен – Любомир Христов. В подготовката за дискусията изпратих писма до: Регионалната инспекция по околната среда и водите в Шумен, Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН, Българското дружество за защита на птиците и катедра „Растителна защита, ботаника и зоология“ към ШУ „Епископ Константин Преславски“. Те представляват покана за експертно становище относно ситуацията и за отговор на основните въпроси: „Ползват ли се популацията от посевни врани от специална защита според българското законодателство?“ и „Възможни ли са мероприятия за контролираната промяна на местообитанието на тези птици и дали са прилагани подобни някъде в страната?“. Събраната информация разкрива сериозна и многопластова ситуация, която изисква прилагане на комплекс от мерки, които изискват финансов и времеви ресурс. Най-сериозен остава въпросът, свързан с промяната на ситуацията след тяхното прилагане. На

практика няма гаранции кое ново местообитание биха избрали птиците след тяхното прогонване от Градската градина. Това е и една от основните причини общественият посредник да инициира обществено обсъждане. Според д-р Виктор Василев, преподавател в катедра „Растителна защита, ботаника и зоология“ в ШУ „Епископ Константин Преславски“, през последните 30 години в относително компактна колония в парка гнездят посевни врани, към които постепенно са се присъединили и гарги. В периода 1996-2012 г. гнездящите двойки нарастват всяка година с 20 до 30 двойки и в момента са около 800 двойки. През последните години колонията не се увеличава, но отделни групи се преместват в съседни територии – високите дървета в кв. „Тракия“, чинарите по бул. „Мадара“ и дърветата в посока на центъра на града. Между 200 и 400 двойки пък предпочитат високите жилищни или административни сгради в близост до Градската градина. През зимните месеци /декември, януари и февруари/ броят на птиците, избиращи парка, се увеличава между 5 000 до 12 000. Те са 80% посевни врани и 20% гарги. Подобен процес на урбанизиране /увеличаване на гнездящите птици в градовете/ протича в цяла Европа. За пример са представени Полша, Русия, Украйна, Унгария и други страни. Орнитологът подчерта и полезността на посевните врани, изразена в гнезденето на други видове птици в местообитанието им, както и опасността да се разпространят зарази от вредители, които при евентуално прогонване на враните, неминуемо през зимния период ще заемат местата им за хранене на сметището. По думите му най-оптималният подход за справяне със ситуацията е да се проучат добрите практики и опитът в решаването на проблема на страни като Холандия, Франция, Англия, Русия и Полша, където колониите от този вид птици са много по-мощни. Експертът към Регионалната инспекция по околната среда и водите в Шумен Деян Спасов обясни, че в месеците април, май и юни, когато е периодът на размножаване на птиците, не е допустимо да се предприемат мерки за тяхното прогонване. Изключителни случаи се допускат само след разрешение от директора на Изпълнителната агенция по горите. В становището на РИОСВ е разяснено още, че посевните врани и чавките попадат в Приложение № 1 на Закона за лова и опазването на дивеча. Съгласно чл.41, ал.1 от Закона за биологичното разнообразие под режим на опазване и регулирано ползване от природата се поставят видове диви животни и растения, посочени в Приложение № 4, където попадат и посевните врани, и чавките. Дискусията всъщност обобща опитите на различни институции да решат проблема през последните 15 години. Обобща цялата налична информация и експертиза и препоръча на общинската администрация да потърси специализирани фирми, които предлагат нови технологични решения. По този начин се създаде сериозна инфраструктура за диалог по темата от всички заинтересовани страни.

В настоящия отчет следва да припомним и организираното от нас обсъждане по темата за ратифицирането на Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени. В залата на Регионалната библиотека „Стилиян Чилингиров“, при засилен граждански интерес, се изказаха 18 оратори. Позиция твърдо против приемането на конвенцията заяви общинският съветник Добрин Чайлев. Той подчерта, че става дума за опит да се разрушат нравствените устои на българското семейство, като изброи конкретни текстове от конвенцията и подчерта, че срещу нея са се обявили основните вероизповедания в страната. Отношение по темата взеха Венета Господинова и Златка Йорданова от неправителствената организация „Институт за социални дейности и практики“, която поддържа социалната услуга „Зона заКрила“, специализирана за работа с жени, подложени на насилие. В качеството си на експерти те обясниха, че въпреки съществуващата нормативна уредба реалната помощ за жените, подложени на насилие, е неефективна поради слаба координация между институциите. Като проблем те изтъкнаха и факта, че в страната има само четири кризисни центъра за закрила на жени и деца, пострадали от домашно насилие. Друг съществуващ проблем е липсата на централна база данни, която да съдържа информация за всички пострадали от домашно насилие. През последната година организацията е работила с 37 деца и 27 жени жертви на домашно насилие и 15 майки в непълнолетна възраст. Аргументи против международния документ заявиха от Съюза на пенсионерите в Шумен. Според председателят на организацията Анка Янкова текстовете на конвенцията отричат обективния характер на половата идентичност и съществува заплаха да променят отношението към християнската религия, българските обичаи и традиции. Своята теза против Истанбулската конвенция споделиха и представители на различни вероизповедания. Председателят на Християнския център в града Веселин Лазаров се опасява, че целите на документа се разминават с обявените. Той вижда в текстовете начин за прокарване на „джендър идеология“, която от своя страна ще доведе до признаване на еднopolовите бракове. Според ръководителя на Евангелската петдесетна църква Пламен Василев домашното насилие може да се преодолее и чрез други начини, изключващи Истанбулската конвенция. По думите му тя се основава на радикална феминистка идеология, чиято крайна цел е живот без представители на мъжкия пол. Друг представител на общинския съвет – Добромир Драев обяви позицията си против, като допълни, че

конвенцията ограничава правата му за сметка на други права. Силно впечатление направи изказването на общинския съветник Даниела Русева, която разви тезата, че е против приемането на международен договор, който остава неразбираем за хората. Според Русева е необходимо първо да се извършат промени във вътрешното законодателство, защитаващи жените от домашно насилие и едва след това да се ратифицират международни документи. Тя подкрепи аргументите си с обяснението, че подобен подход е предприела една от най-старите демокрации – Великобритания. Две майки изразиха своето смущение относно текстовете, предвиждащи темата за нестереотипните роли на пола да стане част от учебния материал. В противовес на това, направи впечатление позицията на бъдещата абитуриентка Ивелина Вълчанова от ПМГ „Нанчо Попович“. Дванадесетокласничката е убедена, че текстовете на Истанбулската конвенция допълват Хартата за основните права на човека. Воден от разбирането си, че институцията има задължения, свързани с качеството на публичния диалог между властта и гражданите, се чувствам длъжен да изразя притесненията си от тона на дискусиите. Свободното използване на квалификации или недоказани твърдения, внушения и социални страхове никога не са били продуктивни в обществения дебат. Според мен са налице по-дълбоки обществени проблеми като ширещото се недоверие към българските институции и експертните компетентности. Преодоляването на тези проблеми, обаче е обща грижа на гражданите и институциите, за да съществува изобщо държавно организирано общество с необходимата правна среда за вземането на решения, приемливи за по-голямата част от обществото.

Включването на тези обществени обсъждания в настоящия отчет е израз на разбирането ми за институционалната роля на Обществения посредник в диалога между властта и гражданите. По различни теми местният омбудсман получи критики от различни граждански активисти, че не е застанал на страната на хората, а е заел позиция, съответстваща на тази на централната или местната власт. От моя гледна точка обаче, е от изключително значение да се поддържа баланс във взаимоотношенията между властта и гражданите, за да се съхрани съществуването на институциите и тяхното функциониране в изпълнение на закона. Обратното разбиране представя институцията на обществения посредник в нелогичното положение на „революционна инстанция“, превръщаща се в

рупор на „обществено мнение“, формирано по неясен начин, което не държи сметка за правната среда.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ИНСТИТУЦИИТЕ

През 2018 г. продължиха систематичните усилия на Обществения посредник да разширява и задълбочава взаимодействието с другите институции на централната и местната власт. Това не просто помага на институцията да се застъпва ефективно за правата и законните интереси на гражданите, но е част и от цялостното ни разбиране, че е необходимо да се укрепва доверието в днешните български институции. Отчетният период е един от най-успешните във взаимодействието на Обществения посредник на Община Шумен с Омбудсмана на Република България.

В началото на годината за първи път се проведе работна среща между местните обществени посредници и омбудсмана Мая Манолова, на която бяха планирани общи инициативи за разрешаване на отдавна дефинирани проблеми. Сред тези инициативи е и дълго дебатираната в Шумен тема за необходимостта от премахване на таксите в детските градини за децата на 5 и 6 години, които подлежат на задължителна предучилищна подготовка. В деня на детето, първи юни, Омбудсманът обяви старта на национална кампания под надслов „Без такси в детските градини“. Омбудсманът заяви, че ще настоява Министерството на образованието и науката да изготви цялостен анализ за посещаемостта на предучилищните форми в детските градини и причините за отпадане на близо 21% от децата. Мая Манолова поиска държавна подкрепа за отпадане на таксите в градините и информира, че 12 общини у нас не събират никакви такси за децата от 2 до 6 години, а 13 общини са освободили от такси и всякакви плащания 5 и 6-годишните от задължителните предучилищни групи. На събитието беше представена оценка на въздействието от посещението в детски градини, изготвена от Световната банка и Тръста за социална алтернатива, според която дългосрочните ефекти от включване на деца от уязвимите общности в качествени програми за ранно образование повишават с 28% завършващите средно образование, а инвестициите в предучилищна форма на обучение имат най-високата възвръщаемост – между 9 и 14 пъти. По този начин тезата на Обществения посредник на Община Шумен, че държавата следва да поеме финансирането на реформата, изискваща ранна социализация и задължителна предучилищна подготовка, стана национална тема след шест години дебат в местната общност в Шумен.

По-задълбоченото взаимодействие с институцията на Омбудсмана на Република България доведе и до повече подкрепа за възрастните хора в Община Шумен чрез станалата традиционна кампания „Великден за всеки – дари празник на баба и дядо“. В партньорство с шуменската верига хранителни магазини VulMag стартирахме благотворителната акция „Купи и сподели“. В рамките на акцията призовахме клиентите на общо 13 магазина от веригата да дарят хранителни продукти в специално брандирани за целта колички. Чрез VulMag националната акция разшири своя обхват не само в Шумен, а и във Варна, Търговище и Дулово. Чувствителното разширяване на кампанията – с активността на гражданите и на собственика на VulMag г-н Юрий Трънчев, мотивира националният омбудсман Мая Манолова да посети Шумен, за да благодари лично на всички, които се включиха в благотворителната акция.

На 18 септември 2018 г., омбудсманът Мая Манолова и експерти от институцията организираха изнесени приемни за гражданите във всичките десет общини на Област Шумен – Велики Преслав, Венец, Върбица, Каолиново, Каспичан, Никола Козлево, Нови пазар, Смядово, Хитрино и Шумен. Приемните бяха посетени от много граждани, което доказва нарастващото доверие към институцията на омбудсмана.

По покана на националния омбудсман през ноември обществените посредници взеха участие в регионален форум на омбудсманите от балканските държави на тема „Защита на правата на гражданите: Предизвикателства пред балканското сътрудничество“. Събитието бе съвместна инициатива на институцията на омбудсмана на Република България Мая Манолова и институцията на омбудсмана на Република Македония Иджет Мемети и се проведе в контекста на българското председателство на Съвета на Европейския съюз. Целта на форума бе съсредоточена върху обсъждането на възможности за сътрудничество между омбудсманите на Балканите за защита на основните права и свободи на човека. Специален акцент бе поставен върху правата, свързани с членството в Европейския съюз, включително трудовите, социалните, икономическите, потребителските права на гражданите. Мая Манолова бе избрана за председател на мрежата на балканските омбудсмани, между които Сърбия, Черна гора, Хърватия, Босна и Херцеговина, Румъния. В рамките на форума бе подписана и декларация за сътрудничество и партньорство. Според българския омбудсман: „Проблемите са общи – бедност, социално изключване, посегателства върху човешки права, ограничаване на демократичното пространство и срещу всичко това, ние, заставайки един до друг, ще имаме повече механизми и възможности за

активна защита на правата на гражданите“. По думите ѝ във всяка една от балканските държави омбудсманът стои най-близо до гражданите, но често става обект на натиск от страна на съответните власти, затова чрез създаването на балканската мрежа националните правозащитници ще могат и взаимно да се подкрепят.

През отчетния период продължи доброто институционално взаимодействие с Областния управител в Шумен. През месец март Общественият посредник на Община Шумен откликна на покана на инициативен комитет от граждани на Община Върбица, които искаха да изразят острото си недоволство от решението на КЕВР за повишаване на цената на питейната вода в размер на 2,17 лева (за помпажна вода), което бе взето в края на 2017 г. По моя покана на срещата във Върбица участва и областният управител на Шумен проф. Стефан Желев. Според гражданите на Върбица решението е крайно несправедливо, защото изисква заплащането за услугата по довеждането на водата чрез помпи, а общинският център и голяма част от населените места всъщност се водоснабдяват по гравитачен път. Областният управител на Шумен, който е и председател на местната асоциация по ВиК, проф. Стефан Желев разясни принципа на възприетото преди години законодателство, който изисква солидарно определяне на цената на водата за съответния оператор. Според него именно това решение на закона не позволява на КЕВР да определи цена на услугата по доставяне на питейна вода, отговаряща на реалните разходи по довеждането ѝ до отделните потребители.

Друга илюстрация на ползата и ефекта от установеното взаимодействие между местния омбудсман и областния управител представлява и проведеното през месец май обсъждане на проекта за Национална здравна карта. В началото на месеца Дружеството на лекарите в МБАЛ-Шумен, което е част от районната колегия при Българския лекарски съюз, публично изрази притесненията си от внесения за обсъждане проект за Национална здравна карта на Република България. Според лекарите документът бе в съществено разминаване с първичните предложения, подготвени от Областната комисия по здравеопазване. Медицинската общност предупреди, че с приемането на документа в този му вид на практика се цели намаляването на нива на компетентност в Неврологичното отделение и в отделението „Уши, нос, гърло“ в МБАЛ - Шумен. Проектът предвиждаше намаляване на броя на леглата в ключови специалности като неонатология, кардиология, пулмология и фтизиатрия,

инфекциозни болести и урология. Под риск за бъдещото си съществуване и развитие бяха посочени детската и гръдната хирургия в МБАЛ-Шумен, както и отделението за очни болести. В качеството си на Обществен посредник в писмо до Областния управител изразих становището си, че е възникнала необходимост от спешното сформирание на консолидирана професионална и обществена позиция относно внесения за обществено обсъждане проект на Национална здравна карта на Република България. Бързата и адекватна реакция на Областния управител проф. Стефан Желев създаде възможност за спешни консултации между РЗОК, РЗИ, лекарските организации и останалите членове на Областната здравна комисия. В процеса на обсъжданията се включиха и народните представители от ГЕРБ, БСП и ДПС. Изработената обща професионална и политическа позиция доведе до корекции в окончателния вариант на Националната здравна карта, което е ясен знак за положителните резултати при взаимодействие на всички страни в диалога по тази тема.

В рамките на институционалното взаимодействие следва да се маркира и партньорството на институцията на Обществения посредник в съвместната инициатива с Община Шумен и Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ по реализацията на проекта „Месец на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз в Шумен“.

ИНСТИТУЦИОНАЛНО УКРЕПВАНЕ

През отчетния период продължиха усилията за институционалното укрепване на местните обществени посредници в Република България. На 23.04.2018 г. омбудсманът Мая Манолова и мрежата от действащи обществени посредници в Република България внесоха в деловодството на Народното събрание проект за промени в Закона за местното самоуправление и местната администрация /ЗМСМА/, регламентиращ избора и правомощията на обществените посредници в българските общини. Това стана след обществена дискусия, организирана в Народното събрание, на която бяха обсъдени възможните решения за облекчаване процедурата на избор. В законопроекта се предвижда общините с население над 10 000 души да избират обществен посредник с обикновено мнозинство, а не както е сега - с квалифицирано - 2/3 от общия брой на общинските съветници при вземане на решение. Освен това всяка община трябва да получи целево финансиране от държавния бюджет за обезпечаване работата на местния омбудсман, което би гарантирало и

неговата независимост. В предложението са разписани още продължителността на мандата на обществения посредник, редът за отчитането на годишната му дейност пред общинския съвет, който го избира и освобождава, правомощията му и основанията за предсрочното му освобождаване. В дискусиата участваха Дора Янкова – зам.-председател на парламентарната комисия по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление, Силвия Георгиева - изпълнителен директор на Националното сдружение на общините в Република България, инж. Делян Дамяновски – изпълнителен директор на Националната асоциация на председателите на общински съвети.

ПРОГРАМА ЗА ГРАЖДАНСКО ВЪЗПИТАНИЕ

В изпълнение на задачата за повишаване на правната култура на гражданите, през отчетния период продължи и програмата за „Гражданско образование“ на Обществения посредник на Община Шумен. В партньорство с шуменския филиал на влиятелната неправителствена организация „Европа директно“ през първата половина на годината бяха проведени редица срещи с ученици от Шумен и Търговище в рамките на проект, популяризиращ първото председателство на България на Съвета на Европейския съюз. В една от дискусиите по този проект се включи и ръководителят на Представителството на Европейската комисия у нас – Огнян Златев.

През месец юни Общественият посредник Иван Капралов връчи сертификати на бъдещи седмокласници за успешното им участие в заниманията на „Клуб на лидерите“. Програмата бе съвместен проект на „Комплекса за социални услуги за деца и семейства“ /КСУДС/ в Шумен и СУ „Сава Доброплодни“, който си постави за цел да стимулира активното включване на децата в процеса на комуникация и да представи техните права чрез изследване и активното им изучаване. Учениците Яница Димитрова, Йордан Стоянов, Александра Маринова, Радина Радоева и Даяна Кирилова представиха познанията си в областта на правата на детето пред омбудсмана, класните си ръководители и ръководството на „Комплекса за социални услуги за деца и семейства“. Директорът на неправителствената организация Венета Господинова заяви, че заради активността на младите лидери програмата ще продължи и през

следващата година – като част от дейностите на комплекса за насърчаване на детското участие и защита на правата на децата.

ОТЧЕТ НА РАЗХОДИТЕ

Дейността на Обществения посредник и неговия сътрудник на територията на Община Шумен се финансира от бюджета на Общината по правилата на чл. 25 от ПОДОПТОШ, приет от Общинския съвет.

- През отчетния период са използвани допълнителни средства за две командировъчни във връзка с участие в работна среща на действащите обществени посредници и националния омбудсман;
- Общественият посредник не използва служебен транспорт;
- Официалният сайт на институцията се поддържа за собствена сметка.

Иван Капралов – Обществен посредник на Община Шумен

19 декември 2018 г.